

תקציר

מעברים בזמן ובמרחב: הקדושה לקטאר בתוניסיה ובישראל

חנה כהן־פרוז ואסתר שלי־ניומן

פולחן הקדושה לקטאר נוסד בדרום תוניסיה בעקבות חלומותיה של אישה יהודייה. היא איתרה מקום בעל הילת קדושה, הקימה בו בית כנסת, וייסדה בו מסורת של עליות לרגל. עם עקירת הקהילה היהודית מתוניסיה הסתיים גם הפרק היהודי התוניסאי של הפולחן. ואולם אף שהמייסדת נפטרה בתוניסיה, המסורת הועלתה לישראל על ידי כמה מאמינות, הן הקימו בארץ בתי תפילה ללקטאר, והפולחן ממשיך לשגשג בהם.

על רקע המחקרים על פולחני הקדושים בצפון אפריקה והמשכיותם בישראל נבחנים במאמר זה סיפוריה של הקדושה לקטאר על בסיס מידע שנאסף משושבינותיה בתוניסיה ובישראל: הן על ההתגלות בתוניסיה והן על התפתחות הפולחן בישראל. במקביל נבחן סיפורו של המקום שבו נוסד הפולחן. המחברות מתארות את התפתחות התופעה במישורי הזמן והמרחב, ובתוך כך הן נוגעות בקשרים בין חלומות למציאות או בין סוגי מציאות שונים של חוקרים ושל מאמינים – יהודים, מוסלמים, נוצרים ופגאנים. כמו כן הן מתייחסות להבדלים בין עמדה אמית, העוסקת בנתונים מנקודת המבט של המידענים, לבין עמדה אתית, העוסקת באותם נתונים מנקודת מבט חיצונית והשוואתית. המקרה הייחודי של אל גטאר/לקטאר מאפשר לבחון דרכי הגירה של קדושה במרחב ובזמן ולהתמקד בהיבט הנשי של הפולחן.

ד"ר חנה כהן־פרוז, חוקרת עצמאית

hannacperez@gmail.com

פרופ' אסתר שלי ניומן, החוג לתקשורת ועיתונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים

esther.schely-newman@mail.huji.ac.il